

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Adam Bodnar

Warszawa,

22/07/2016

IX.517.1709.2016.JN

Pan
gen. Jacek Kitliński
Dyrektor Generalny
Służby Więziennej

Wielce Szanowny Panie Dyrektorze Generalny,

Analiza porządków wewnętrznych 33 jednostek penitencjarnych, dokonana w podległym mi Biurze pod kątem oceny zapewnienia osobom pozbawionym wolności możliwości realizacji prawa do korzystania z odzieży odpowiedniej do pory roku (wystąpienie w tej sprawie skierowałem do Pana Dyrektora w dniu 19 lipca 2016 r.), dała również asumpt do zbadania, w jaki sposób akty te regulują inne sfery życia więziennego.

W myśl art. 73 § 2 Kodeksu karnego wykonawczego dyrektor ustala porządek wewnętrzny zakładu karnego. Przy jego ustalaniu uwzględnia się konieczność tworzenia warunków zindywidualizowanego oddziaływania na skazanych, utrzymania bezpieczeństwa, dyscypliny i porządku oraz zapewnienia w zakładzie właściwych warunków bytowych, sanitarnych i zdrowotnych, o czym stanowi §§ 14 regulaminów organizacyjno-porządkowych wykonywania tymczasowego aresztowania i kary pozbawienia wolności.

Akty prawne powinny być sformułowane w sposób zrozumiały i precyzyjny, niepozostawiający u odbiorcy wątpliwości co do brzmienia normy prawa. Ta zasada jest wyrazem zasad ogólnych prawa, takich jak: równość obywateli wobec prawa, w takim sensie, iż prawo powinno być dostępne i zrozumiałe dla wszystkich oraz pewność prawa, to znaczy możliwość przewidzenia, w jaki sposób prawo będzie stosowane. Zasada ta jest szczególnie ważna w odniesieniu do aktów prawa wewnętrznego, skierowanych do osób pozbawionych wolności, wśród których znaczą grupę stanowią osoby z różnego rodzaju deficytami, o niskim poziomie wykształcenia oraz świadomości prawnej.

Tymczasem nie wszystkie przeanalizowane regulacje wewnętrzne jednostek penitencjarnych spełniają wskazane wyżej zasady. Cech tych nie ma np. porządek wewnętrzny ZK w Garbalinie. Skazany, który chciałby zapoznać się z jego treścią, musi przeczytać zarówno tekst pierwotny (z dnia 27 grudnia 2011 r.), jak i osiem zarządzeń nowelizujących (z dnia: 10.09.2012 r., 7.12.2012 r., 21.06.2013 r., 11.09.2013 r., 21.11.2013 r., 26.05.2014 r., 15.01.2015 r., 26.06.2015 r.), bowiem mimo wprowadzenia tytu zmian, porządek wewnętrzny nie doczekał się sporządzenia tekstu jednolitego.

Porządki wewnętrzne powinny być również tak zredagowane, aby osadzeni mogli bez trudu rozpoznać swoje prawa i obowiązki, a te powinny być spójne z prawami i obowiązkami określonymi w aktach wyższego rzędu. Z przykrością jednak stwierdzam, że wymóg zgodności porządków wewnętrznych, jako aktów prawa wewnętrznego, z prawem powszechnie obowiązującym, wynikający z Konstytucji RP (art. 93 ust. 3), nie jest zawsze dopełniony. Pozwalam sobie przedstawić przykłady takiego, niepożądanego, stanu rzeczy.

I. Prawo do utrzymywania kontaktów z członkami rodziny i innymi osobami bliskimi w postaci widzeń.

1/ Ograniczenie prawa więźniów do utrzymywania kontaktu w formie widzeń z członkami ich dalszej rodziny (krewnymi i powinowatymi) oraz innymi osobami bliskimi było przedmiotem wielu wystąpień Rzecznika do Centralnego Zarządu Służby Więziennej, jednak nadal istnieje potrzeba poddania weryfikacji przyjętej przez więziennictwo praktyki w przedmiotowym zakresie, o czym świadczy nie tylko analiza porządków wewnętrznych, ale również wyniki prowadzonych przez pracowników Biura Rzecznika postępowań wyjaśniających w tego rodzaju sprawach.

Zgodnie z art. 102 pkt 2 k.k.w. skazany ma prawo do utrzymywania więzi z rodziną i innymi osobami bliskimi, a art. 105 § 1 k.k.w. konkretyzuje to prawo, stanowiąc, iż skazanemu należy umożliwić utrzymywanie więzi przede wszystkim z rodziną i innymi osobami bliskimi przez m.in. widzenia. W myśl przywołanych przepisów skazany ma niezbywalne prawo do takich kontaktów, a krąg osób uprawnionych do widzenia z nim bez zezwolenia dyrektora zakładu karnego jest szeroki. Co więcej kontakty te służą celowi określonemu w art. 67 § 1 k.k.w. Natomiast administracja wielu zakładów karnych nadal stosuje nieprawidłową wykładnię przepisów ww. ustawy w omawianym zakresie. Należy zauważyć, iż nieuprawnione jest stosowanie definicji osoby najbliższej, określonej w art. 115 § 11 k.k., bowiem Kodeks karny wykonawczy nie odsyła w tej mierze do bezpośredniego lub chociażby odpowiedniego stosowania tego przepisu przy interpretacji art. 105 § 1 k.k.w. Nie mogą być więc obecne w porządkach wewnętrznych przepisy analogiczne do zawartych w porządku wewnętrznym OZ w Moszczańcu – „w celu

uzyskania zgody na widzenie z osobą niebędącą osobą najbliższą w rozumieniu art. 115 § 11 k.k. skazani powinni składać pisemne wnioski do dyrektora jednostki”.

2/ W porządku wewnętrznym ww. jednostki przepis art. 115 § 11 k.k. został również przywołany w kontekście udzielania skazanym nagrody w postaci zezwolenia na widzenie w oddzielnym pomieszczeniu bez osoby dozorującej. Otóż w myśl regulacji wewnętrznych OZ w Moszczańcu nagroda ta może być zrealizowana wyłącznie z osobami najbliższymi, określonymi w art. 115 § 11 k.k.

Kodeks karny wykonawczy nie ogranicza kręgu osób, którym ww. nagroda może zostać przyznana i z kim widzenie, o którym mowa, może być przez skazanego zrealizowane. Decyzja w tym zakresie należy do dyrektora zakładu karnego, który jako organ postępowania wykonawczego, wydając decyzję w przedmiotowym zakresie, powinien kierować się zasadą indywidualizacji.

Komentowany zapis przeczy więc nie tylko uregulowaniom kodeksowym, ale jest również pogwałceniem ww. zasady indywidualizacji wykonywania kary pozbawienia wolności.

3/ Uregulowania zawarte w porządkach wewnętrznych ZK w Nowogardzie, OZ w Płotach, ZK w Stargardzie stanowią, że widzenie z art. 105a § 3 k.k.w. („skazani, o których mowa w art. 87a, mają prawo do dodatkowego widzenia z dziećmi”) nie podlega łączeniu z innymi i udzielane jest jeden raz w miesiącu po wykorzystaniu widzeń regulaminowych.

Zapisy te stoją w opozycji do kierunku rozstrzygnięć organów wykonawczych w zakresie utrzymywania wszelkiego rodzaju kontaktów skazanych ze swoimi dziećmi, wyznaczonego w art. 87 a § 1 k.k.w. - *„wykonując karę wobec skazanych sprawujących stałą pieczę nad dzieckiem do lat 15, uwzględnia się w szczególności potrzebę inicjowania, podtrzymywania i zacieśniania ich więzi uczuciowej z dziećmi”*. Władze więzienne winny więc pomagać skazanemu w utrzymywaniu więzi z dziećmi, a nawet w myśl przytoczonego powyżej przepisu kodeksowego, inicjować ich powstanie. W przypadku dzieci małych, których prawa wymagają ochrony ponadstandardowej, widzenia z rodzicem pozbawionym wolności są często jedyną formą kontaktów. Dlatego też trudno wskazać przesłankę decyzji dotyczącej braku – co do zasady - zgody na połączenie widzenia regulaminowego z widzeniem, realizowanym w ramach uprawnienia określonego w art. 105a § 3 k.k.w. – z dziećmi, gdy taka możliwość istnieje – za zgodą dyrektora zakładu karnego - w przypadku połączenia dwóch widzeń regulaminowych, gdy osobą odwiedzającą jest osoba dorosła. Niezrozumiały i nie znajdujący podstawy prawnej jest również warunek, iż widzenie takie zostanie udzielone po wykorzystaniu widzeń regulaminowych.

II. Prawo do prowadzenia korespondencji.

1/ Kwestia braku podstaw do nakładania na osadzonych obowiązku wypełniania przez nich druku potwierdzenia nadania korespondencji urzędowej została ostatecznie rozstrzygnięta w 2013 r. Minister Sprawiedliwości wydał polecenie ówczesnemu Dyrektorowi Generalnemu Służby Więziennej zmiany wytycznych w zakresie wymagania od osadzonych wypełniania i przekazywania druków pisemnego potwierdzenia wraz z urzędową korespondencją. Zostało ono zrealizowane w postaci zapoznania wszystkich dyrektorów jednostek penitencjarnych ze stanowiskiem, iż przyjmujący korespondencję urzędową ma obowiązek wydać nadawcy potwierdzenie jej odbioru oraz zalecenia przestrzegania ww. procedury postępowania w tej materii (pismo Zastępcy Dyrektora Generalnego SW z dnia 23 maja 2013 r., l.dz. BIS-070-35/13/3543). Te zalecenia nie zostały jednak wdrożone w AŚ w Łodzi, AŚ w Sanoku, ZK w Jaśle, ZK w Przemyślu.

2/ W AŚ w Bartoszycach osadzeni nie mogą prowadzić korespondencji z dyrektorem jednostki za pośrednictwem poczty.

Takie ograniczenie jest niezgodne z przepisami powszechnie obowiązującymi. Skazany ma prawo do prowadzenia korespondencji, zatem również prawo do wysyłania za pośrednictwem operatora pocztowego opłaconej przez siebie przesyłki do dyrektora jednostki, w której przebywa i otrzymać pisemne potwierdzenie odbioru tej korespondencji. Można jedynie zaakceptować praktykę, iż nieopłacona przez osadzonego korespondencja nie zostanie przekazana do wysłania, a dostarczona bezpośrednio do adresata. Takie postępowanie jest nie tylko racjonalne, ale również podyktowane obowiązkiem kierownika zakładu karnego należytego wydatkowania środków należących do budżetu jednostki. Powyższe stanowisko Rzecznika podzielił Centralny Zarząd Służby Więziennej (pismo z dnia 30 września 2013 r., l.dz. BPR(s)-0510/1981/4/13).

III Prawo do korzystania z samoinkasujących aparatów telefonicznych.

1/ W kilku jednostkach penitencjarnych regulacje wewnętrzne są niezgodne z dyspozycją zawartą w art. 105b § 1 k.k.w. Stanowią bowiem, że osadzeni mogą korzystać z samoinkasujących aparatów telefonicznych wyłącznie na koszt własny, pomijając możliwość wykonywania rozmów na koszt rozmówcy (ZK w Iławie, AŚ w Piotrkowie Trybunalskim, OZ w Goleszach, ZK Nr 2 w Łodzi, ZK w Jaśle, ZK Stargard, OZ w Buniewicach). W ZK w Nowogardzie i OZ w Płotach skazani mają prawo korzystać z telefonu na koszt rozmówcy, o ile usługa taka jest świadczona przez operatora.

2/ Nieprawidłowością jest brak informacji, że rozmowy telefoniczne z podmiotami określonymi w art. 8 § 3 k.k.w. nie tylko nie podlegają kontroli, ale również ograniczeniom czasowym (ZK w Kamińsku, AŚ w Piotrkowie Trybunalskim, AŚ w Łodzi, ZK Nr 2

w Łodzi, ZK Garbalin, ZK w Jaśle). Porządki wewnętrzne nie określają również procedury realizacji prawa do kontaktów z tymi podmiotami. Nie wskazują one chociażby, jak dokumentować fakt ustanowienia pełnomocnika, jak będzie inicjowane połączenie z tymi podmiotami, jak będzie realizowane prawo osadzonego do prowadzenia tej rozmowy bez kontroli administracji. Tymczasem właściwe wypełnianie normy zawartej w art. 8 § 3 k.k.w. służy wykonaniu prawa do obrony, zagwarantowanego w art. 42 ust. 2 Konstytucji RP.

3/ Brakuje również uzasadnienia dla zapisu regulaminu, który stanowi, że zamiar przeprowadzenia rozmowy z podmiotami wskazanymi w art. 8 § 3 k.k.w. osadzeni są zobowiązani zgłosić do godz. 9.00, w formie pisemnej prośby skierowanej do dyrektora jednostki (AŚ w Choszczynie). Powyższe uwarunkowanie może utrudniać osadzonym realizację prawa do swobodnego kontaktowania się z pełnomocnikami.

4/ Zapisy odnoszące się do korzystania z aparatów telefonicznych przez osoby tymczasowo aresztowane wskazują, że rozmowy odbywają się na zasadach określonych w regulaminie organizacyjno-porządkowym wykonywania tymczasowego aresztowania, mimo że takich regulacji w tym akcie prawnym nie ma (ZK Barczewo, AŚ w Sanoku).

IV. Prawo do dokonywania zakupów w więziennych kantynach.

1/ W myśl art. 113a § 1 k.k.w. skazany ma prawo co najmniej trzy razy w miesiącu dokonywać zakupów artykułów żywnościowych i wyrobów tytoniowych oraz innych artykułów dopuszczonych do sprzedaży w zakładzie karnym. Przepisy wykonawcze uprawniają dyrektora jednostki penitencjarnej do określenia w porządku wewnętrznym jednostki częstotliwości, terminów, miejsca i sposobu dokonywania zakupów artykułów żywnościowych i wyrobów tytoniowych oraz przedmiotów dopuszczonych do sprzedaży w zakładzie (§ 14 ust. 2 pkt 12 regulaminów organizacyjno-porządkowych wykonywania kary pozbawienia wolności i tymczasowego aresztowania). Inne ograniczenia nie znajdują podstaw prawnych. Tymczasem w OZ w Buniewicach osadzeni chorzy korzystający z diety mogą dokonywać zakupów artykułów żywnościowych i wyrobów tytoniowych wg wskazań lekarza.

2/ Zgodnie z art. 105a § 6 k.k.w. w czasie widzenia zezwala się na spożywanie artykułów żywnościowych i napojów zakupionych przez odwiedzających na terenie zakładu karnego. Skazani przebywający w ZK w Rzeszowie i OZ w Moszczańcu nie mogą skorzystać z tego prawa w okresie, w którym wspólny posiłek jest wpisany w polską tradycję życia rodzinnego (Święta Bożego Narodzenia, Wielkanoc), bowiem w dni świąteczne, wskazane w porządku wewnętrznym, w których odbywają się widzenia, kantyna jest zamknięta.

V. Prawo do poszanowania prywatności.

W świetle orzecznictwa ETPC oraz w związku z niejednokrotnie wyrażanym przeze mnie stanowiskiem dotyczącym zasad przeprowadzania kontroli osobistej osadzonych, niepokoją zapisy, z których wynika, że wszyscy skazani każdorazowo po zakończeniu widzenia są poddawani tego rodzaju czynnościom, szczególnie, że ma to miejsce w jednostkach, w których karę odbywają skazani skierowani do zakładu karnego typu otwartego i półotwartego (OZ w Choszczynie, OZ w Słońsku).

Są też uregulowania, które odnoszą się do tej kwestii w sposób mało precyzyjny, np. porządek wewnętrzny w AŚ w Ostródzie stanowi, że przy każdorazowym opuszczeniu i powrocie na teren aresztu lub oddziału osadzonych poddaje się kontroli. Brakuje jednak określenia o jaki rodzaj kontroli chodzi: pobieżną czy osobistą. W przypadku, gdyby miała być to kontrola osobista, niezbędne byłoby dodanie informacji, że kontrolę taką przeprowadza się w uzasadnionych przypadkach, zgodnie z dyrektywą określoną w art. 116 § 2 k.k.w. Podobne braki zawierają uregulowania porządku wewnętrznego ZK w Iławie.

VI. Prawo do wykonywania praktyk religijnych.

Skazany ma prawo posiadać w celi przedmioty kultu religijnego – art. 110 a § 1 k.k.w., dlatego brak jest podstaw do regulacji stanowiącej, że przedmioty kultu religijnego (łańcuszki, medaliki, itp.) mogą być wydane osadzonym do użytku za zgodą dyrektora (AŚ w Choszczynie).

VII. Prawo do zachowania zdrowia.

1/ W 2012 r. Biuro RPO prowadziło korespondencję z Centralnym Zarządem Służby Więziennej w sprawie dotyczącej braku możliwości zaspokojenia przez osadzonych zwiększonego zapotrzebowania na napoje chłodzące w okresie upałów w trakcie korzystania ze spaceru. Argumentowano, że obowiązywanie takiego zakazu jest szczególnie uciążliwe dla osadzonych, gdy spacer odbywają się w pełnym słońcu, na małych, zamkniętych polach spacerowych, czy też wtedy, gdy spacer mają charakter zajęć sportowych, trwających niejednokrotnie dłużej niż godzinę. W takich przypadkach niezapewnienie osadzonym możliwości zaspokojenia pragnienia może, w ocenie Rzecznika, stanowić naruszenie zasad wyrażonych w art. 4 § 1 k.k.w. Zwrócono również uwagę, że skazany, w trakcie realizacji spaceru, o ile warunki techniczne pola spacerowego na to pozwalają, powinien móc przeznaczyć ten czas na zajęcia relaksacyjne: czytanie, rozwiązywanie krzyżówek, czy też pisanie listów. Umożliwienie osadzonym takiej formy spędzania czasu na świeżym powietrzu byłoby wyrazem normalizacji warunków więziennych i upodmiotowienia więźniów, do czego nakładają Europejskie Reguły

Więzienne. Dyrektor Biura Prawnego Centralnego Zarządu Służby Więziennej, dzieląc generalnie pogląd Rzecznika w tej sprawie, stanął na stanowisku, że decyzja co do sposobu zapewnienia osadzonym możliwości skorzystania z napojów w czasie spaceru należy do dyrektora zakładu karnego, który jest uprawniony do określenia w porządku wewnętrznym jednostki zasad odbywania spaceru, w tym określenia przedmiotów, jakie skazani mogą zabierać z celi na pole spacerowe. Niezależnie jednak od powyższego stanowiska, sprawa została przedstawiona dyrektorom jednostek penitencjarnych do rozważenia i w konsekwencji w wielu jednostkach penitencjarnych nastąpiły zmiany zapisów porządków wewnętrznych w omawianym zakresie, zgodnie z oczekiwaniem Rzecznika (pismo z dnia 30 sierpnia 2012 r., l.dz. BPR-070/159/12/2968).

Niestety, generalną zasadą jest zakaz wynoszenia przez osadzonych na pole spacerowe jakichkolwiek przedmiotów i artykułów, poza papierosami. Wyjątek stanowią ZK w Barczewie, OZ w Kikicach oraz ZK w Iławie, w których w okresie letnim zezwala się na wynoszenie na pole spacerowe jednej butelki z napojem.

2/ Personel więzienny niedostatecznie chroni też prawo osadzonych do przebywania w środowisku wolnym od dymu tytoniowego. Dzieje się tak, gdy istnieje zezwolenie na używanie wyrobów tytoniowych na polach spacerowych w trakcie realizacji spacerów i zajęć rekreacyjnych, a brak jest informacji, że palenie jest dopuszczalne jedynie w wyznaczonych do tego miejscach (AŚ w Bartoszycach, ZK w Przemyślu).

VIII. Prawo do ochrony danych osobowych.

W ZK w Garbalinie zezwala się na umieszczenie na tablicach informacyjnych imion i nazwisk osadzonych zwracających się z prośbami lub wnioskami wraz z informacją o sposobie ich rozpatrzenia.

Należy zauważyć, iż przetwarzanie przez zakład karny danych osobowych osób osadzonych odbywa się na zasadach i w trybie określonym w przepisach prawa, a zatem z punktu widzenia przepisów ustawy o ochronie danych osobowych znajduje ono oparcie w art. 23 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych. Przepis ten stanowi, że przetwarzanie danych jest dopuszczalne tylko wtedy, gdy jest to niezbędne dla zrealizowania uprawnienia lub spełnienia obowiązku wynikającego z przepisu prawa.

Przetwarzanie danych osobowych w sposób określony w porządku wewnętrznym ZK w Garbalinie nie jest niezbędne dla zrealizowania uprawnień przysługujących osadzonym ani dla wypełnienia obowiązków leżących po stronie Służby Więziennej. Zatem praktyka przyjęta w ww. jednostce narusza przepisy o ochronie danych osobowych.

IX. Prawo do informacji.

1/ W 2014 r. we wszystkich jednostkach penitencjarnych dokonano rekonfiguracji usługi „Internet dla osadzonych”, tym samym zapewniając osobom pozbawionym wolności dostęp do Biuletynu Informacji Publicznej. Potrzebę poszerzenia informacji dla osadzonych na temat dostępu do stanowisk komputerowych poprzez uregulowanie w porządkach wewnętrznych sposobu korzystania z nich, Rzecznik Praw Obywatelskich sygnalizował Służbie Więziennej już w październiku 2014 r. Ówczesny Dyrektor Generalny uznał postulat za słuszny (pismo z dnia 26 listopada 2014 r., l.dz. BDG – 070-105/14/829), jednak do dnia dzisiejszego tylko w nielicznych porządkach wewnętrznych jednostek penitencjarnych określono zasady korzystania z Internetu, w celu zapewnienia osobom pozbawionym wolności prawa dostępu do informacji publicznej - ZK w Jaśle, AŚ w Choszcznie, AŚ w Opolu, ZK Nr 2 w Strzelcach Opolskich.

2/ Nie we wszystkich jednostkach penitencjarnych osadzeni, zapoznając się z porządkiem wewnętrznym, mają możliwość uzyskania informacji na temat nawiązania kontaktu z bliskimi za pomocą komunikatora Skype. Ta forma kontaktu jest szczególnie ważna dla skazanych, którzy z różnych powodów nie mogą pogłębiać więzi z członkami rodziny w czasie bezpośrednich spotkań w zakładzie karnym, podczas widzeń. Potrzebę przekazania osadzonym powyższej informacji dostrzegł personel więzienny 15 z 33 jednostek penitencjarnych (AŚ w Bartoszycach, AŚ w Ostródzie, ZK w Iławie, OZ w Moszczańcu, ZK w Jaśle, ZK w Nowogardzie, ZK w Stargardzie, AŚ w Kamieniu Pomorskim, OZ w Buniewicach, AŚ w Choszcznie, OZ w Słońsku, AŚ w Opolu, ZK w Opolu, ZK w Gorzowie Wlkp., ZK w Nysie).

Niezależnie od powyższego pragnę przedstawić Panu Dyrektorowi niektóre zapisy porządków wewnętrznych, które świadczą o dobrych praktykach. Cenię szczególnie te regulacje, które dowodzą wyjścia naprzeciw potrzebom i oczekiwaniom więźniów i ich bliskich.

1/ Po zmianie z dniem 1 lipca 2015 r. przepisu dotyczącego prawa skazanego do otrzymania paczki żywnościowej kontrowersje budzi przyjęta w art. 113a § 3 k.k.w. zasada, że paczkę żywnościową może zamówić albo sam skazany, albo osoba dla niego najbliższa. Dyrektorzy jednostek, uznając, że ograniczenie kręgu osób uprawnionych do zamówienia dla skazanych paczki żywnościowej jest nieuzasadnione, dopuszczają możliwość dokonania tej czynności przez osoby bliskie dla osadzonego. Działanie to likwiduje ograniczenie, które nosi cechy dyskryminacji, umożliwia bowiem osobom, które nie mają lub nie utrzymują kontaktu z osobami najbliższymi skorzystanie z kodeksowego prawa do otrzymania paczki na takiej samej zasadzie jak pozostali (np. AŚ w Opolu).

2/ W myśl art. 113a § 1 k.k.w. zakup artykułów żywnościowych i wyrobów tytoniowych następuje w punkcie sprzedaży umiejscowionym w zakładzie karnym, spośród asortymentu oferowanego tam do sprzedaży. Mimo takiej regulacji, dyrektorzy ZK w Dublinach, ZK w Kamińsku, AŚ w Opolu, OZ w Kikicach przewidują możliwość zakupu przez osadzonych innych towarów niż stale oferowane w kantynie.

3/ Zapisy porządków wewnętrznych niektórych jednostek penitencjarnych są wyrazem respektowania zasady równego traktowania. Świadczą o tym regulacje, które stanowią, że widzenia w ważne dni świąteczne, obrządków innych niż obrządek rzymsko-katolicki, mogą odbywać się w inne dni niż wskazane w porządku wewnętrznym, po indywidualnych ustaleniach. Ponadto, w przypadku przybycia do jednostki skazanych innych wyznań, dyrektor zakładu karnego na wniosek skazanego nawiąże kontakt z duchownym tego wyznania (ZK w Kamińsku, ZK Nr 2 w Łodzi, AŚ w Sanoku).

4/ Niektóre osoby pozbawione wolności wymagają szczególnego traktowania z uwagi na potrzebę objęcia ich specjalistycznymi oddziaływaniami, zwłaszcza opieką psychologiczną, lekarską lub rehabilitacyjną. Do tej grupy należą więźniowie skierowani do oddziałów terapeutycznych przeznaczonych dla skazanych z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi i upośledzonych umysłowo. Administracja ZK w Jaśle i ZK w Rzeszowie, w których takie osoby odbywają karę, w sposób szczególny dostrzega potrzebę odmiennego ich traktowania. W ZK w Jaśle w porządku wewnętrznym umieszczony został katalog praw skazanych poddawanych oddziaływaniom terapeutycznym, priorytetowo traktując prawo do pełnej i zrozumiałej informacji dotyczącej przebiegu terapii, własnych postępów i trudności w realizacji zadań wynikających z programu rehabilitacyjnego. Dyrektor ZK w Rzeszowie wprowadził zaś odstępstwa w sposobie wykonywania kary wobec skazanych odbywających karę w systemie terapeutycznym w postaci: dodatkowego widzenia w miesiącu oraz dłuższego o jedną godzinę spaceru w okresie letnim.

Powyższe praktyki mogą być inspiracją dla personelu więziennego, który jest gotowy szukać nowych obszarów dla swoich działań na rzecz poprawy stanu przestrzegania praw osób pozbawionych wolności.

Mając powyższe na uwadze, zwracam się do Pana Dyrektora z uprzejmą prośbą o podjęcie stosownych działań, które wyeliminują z zarządzeń regulujących porządek wewnętrzny jednostek penitencjarnych zapisy, które nie gwarantują pełni praw przysługujących osadzonym i są niezgodne z aktami prawa powszechnie obowiązującego.

Jednocześnie uprzejmie proszę o rozważenie zasadności opublikowania zarządzeń dyrektorów jednostek penitencjarnych w sprawie porządków wewnętrznych na stronie internetowej Służby Więziennej. Uczyniłoby to treść porządków powszechnie i łatwo dostępną, co pozwoliłoby rodzinom więźniów na zapoznanie się z zasadami, według jakich funkcjonują ich bliscy w zakładzie karnym czy areszcie śledczym. Ponadto, powszechna dostępność wszystkich porządków wewnętrznych ułatwiłaby prawidłową i szybką weryfikację przez organy, do których osadzeni kierują skargi, zasadności zastrzeżeń związanych z obowiązującymi regulacjami wewnętrznymi.

Będę wdzięczny za poinformowanie mnie o zajętych przez Pana Dyrektora stanowisku i działaniach podjętych w przedstawionych sprawach.

Z wyrazami szacunku,

Bodo